

EXPUNERE DE MOTIVE

privind proiectele de obligații preventive în legătură cu puterea semnificativă a furnizorilor pe piețele de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie fixă (*Piața 3*)

și

privind proiectele de obligații preventive în legătură cu puterea semnificativă a furnizorilor pe piețele de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie mobilă (*Piața 7*)

CUPRINS:

	Pagina:
I. Specificul problemei	3
II. Cadrul legal privind impunerea obligațiilor preventive	5
III. Experiența internațională	5
IV. Necesitatea impunerii obligațiilor	6
V. Remediile propuse și proporționalitatea în raport cu problemele ..	7

I. Specificul problemei

Cadrul național legal oferă Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (Agenția) autoritatea de a interveni pe piețele pe care există furnizori cu putere semnificativă (adică nu sunt suficient de competitive) pentru remedierea problemelor concurenței.

În conformitate cu art. 9 alin. (1) lit. k), l), m) și n) și art.51-53 din Legea comunicațiilor electronice nr.241-XVI din 15.11.2007, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (Agenția) identifică piețelor relevante, efectuează analizele de piață în situațiile în care acestea sunt obligatorii, potrivit legii, desemnează furnizorii de rețele și/sau servicii de comunicații electronice cu putere semnificativă pe piața relevantă și punerea în sarcina acestora a unor cerințe obligatorii ce țin de asigurarea interconectării rețelelor și accesului la rețelele și/sau serviciile de comunicații electronice sau de protecția utilizatorilor.

Conform art.53 alin.3) al Legii comunicațiilor electronice, în cazul determinării furnizorilor cu putere semnificativă are dreptul să stabilească una sau mai multe dintre obligațiile prevăzute în lege (articolele 43-49).

Piețele de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie fixă au fost identificate prin Hotărârea Consiliului de Administrație al Agenției nr. 21 din 15.07.2010, iar piețele de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie mobilă au fost identificate prin Hotărârea Consiliului de Administrație al Agenției nr. 20 din 15.07.2010

În temeiul prevederilor legale menționate mai sus, au fost efectuate analizele în detaliu a piețelor relevante, care a relevat existența puterii semnificative a fiecărui furnizor de telefonie fixă și mobilă pe piața terminării în proprie rețea. Analiza finală a fost publicată de Agenție pe data de 15.11.2010 pe pagina sa de Internet.

Agenția, prin Hotărârile Consiliului de Administrație nr.37-53 din 18.11.2010, a desemnat următorii furnizori cu putere semnificativă pe piețele terminării în rețele individuale de telefonie fixă (denumirea generică – *Piața 3*):

- „Moldtelecom”S.A.;
- „Orange Moldova”S.A.;
- „Arax-Impex”S.R.L.;
- „Riscom”S.A.;
- „Sicres”S.R.L.;
- „Sun Communications”S.R.L.;
- „Starnet” S.R.L.;
- Î.S.,„Centrul de Telecomunicații Speciale”;
- Î.S.,„Calea Ferată din Moldova”;
- „ITPAY”S.R.L.;
- „Cartel-Sistem”S.R.L.;
- „Media Digital Sisteme”S.R.L.;

- „ALIT”S.R.L.;
- „OvateL TDM”S.R.L.;
- „Boomtelecom”S.R.L.;
- „Eurostock”S.A.;
- „Unicomtel”S.R.L.

Agenția, prin Hotărârile Consiliului de Administrație nr.54-56 din 18.11.2010, a desemnat următorii furnizori cu putere semnificativă pe piețele terminării în rețele individuale de telefonie mobilă (denumirea generică – *Piața 7*):

- „Orange Moldova”S.A.;
- „Moldcell”S.A.;
- „Moldtelecom”S.A.;

La data de 18 noiembrie 2010, Agenția a expus spre consultare publică proiectele remediilor pe piețele 3 și 7 (obligațiilor preventive în sarcina furnizorilor cu putere semnificativă pe piețele relevante).

Având în vedere necesitatea soluționării situației litigioase create între furnizorii de telefonie mobilă și S.A.”Moldtelecom” în legătură cu terminarea apelurilor voce în rețelele mobile și fixe și conform preconsultărilor cu furnizorii dați în perioada 28 octombrie – 04 noiembrie 2010, Agenția a fost în poziția de a intensifica procesul de consultare publică a proiectelor date pentru a asigura posibilitatea luării deciziilor finale și aducerii la cunoștința părților înainte de 31.12.2010. Din acest considerent termenul de depunere a comentariilor de către părțile interesate a fost de până la 04 decembrie 2010.

Astfel, pe parcursul consultării publice au parvenit recomandări, referitoare la documentele aflate la consultare publică din partea „Moldtelecom”S.A., „Arax-Impex”SRL, „Orange Moldova”S.A., „Moldcell”S.A., „Sun Communications”SRL și „Riscom”S.A.

Agenția a analizat cu atenție sugestiile și propunerile părților și a descris în Sinteza Recomandărilor la fiecare proiect de Hotărâre deciziile luate pe marginea propunerilor și argumentarea lor.

În perioada 13-16 decembrie 2010 Agenția a avut întâlniri bilaterale cu furnizorii care au expediat propuneri și recomandări asupra proiectelor menționate, iar pe data de 17.12.2010 Agenția a organizat consultări publice la care au participat toate părțile interesate.

Pe data de 20 decembrie 2010 Agenția a publicat versiunea finală a proiectele remediilor pe piețele 3 și 7 pe care le înaintează spre aprobare.

Această expunere de motive la proiectele de hotărâri ale Consiliului de Administrație al Agenției privind impunerea obligațiilor preventive în sarcina furnizorilor cu putere semnificativă pe piețele de terminare în rețele individuale de telefonie fixă și mobilă descrie circumstanțele care determină luarea acestor decizii, raționamentele Agenției privind proporționalitatea obligațiilor precum și previziuni privind impactul obligațiilor date.

II. Cadrul legal privind impunerea obligațiilor preventive

Cadrul legal național oferă Agenției autoritatea de a impune una sau mai multe obligații preventive (remedii) pentru remedierea problemelor concurenței depistate în cadrul Analizei piețelor relevante. Generic, aceste obligații pot fi următoarele:

- 1) Obligația cu privire la acces/interconectare;
- 2) Obligația cu privire la transparența serviciilor de acces/interconectare;
- 3) Obligația cu privire la nediscriminarea furnizorilor;
- 4) Obligația de control al costurilor și orientare la costuri a prețurilor;
- 5) Obligația de evidență contabilă separată;

Prin probleme ale concurenței se au în vedere riscurile generate de existența puterii semnificative pe piață a unui/unor furnizor/i. Astfel nu este neapărat necesar să fi existat situații de aplicare în trecut sau în prezent a puterii semnificative în detrimentul concurenței. În asemenea condiții, remediile au drept scop prevenirea aplicării anticompetitive a forței de piață de către furnizorii cu putere semnificativă, iar în cazurile potențialei existențe a unor asemenea practici în trecut sau în prezent – de a le stopa și de a le preveni pe viitor.

Obligațiile menționate sunt în corespundere cu obligațiile prevăzute de Directiva Uniunii Europene 2002/19/EC privind accesul la rețelele de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora (directiva accesului), dar nu includ posibilitatea separării structurale drept ultim remediu, în cazul când acestea menționate nu sunt suficiente pentru a redresa problemele concurențiale.

Prevederile Legii comunicațiilor electronice în ceea ce privește atribuțiile Agenției de a stabili obligații preventive în sarcina furnizorilor cu putere semnificativă sunt stabilite în articolele 42-48:

III. Experiența internațională

Pentru a stabili obligațiile ce trebuie aplicate și proporționalitatea lor, Agenția a acordat o atenție deosebită poziției comune adoptate de către autoritățile de reglementare din UE (ERG (06)33. Poziția comună revizuită a ERG cu privire la abordarea privind obligațiile corespunzătoare în cadrul de reglementare a rețelelor și serviciilor de comunicații electronice). Această poziție comună susține că sunt suficiente următoarele cinci obligațiile cu ridicata (prevăzute în Directiva UE privind accesul la rețelele de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora (directiva accesului)) pentru a rezolva o mare parte a eșecului pieței:

- Transparența
- Non-discriminarea
- Evidența contabilă separată
- Accesul și interconectarea
- Controlul prețurilor și evidența costurilor.

Directiva 2009/140/CE (“Better regulation” Directive) de asemenea prevede și separarea funcțională drept ultim remediu dacă celelalte nu se dovedesc eficiente. Legea comunicațiilor electronice nu prevede posibilitatea acestui remediu.

Poziția comună a Grupului Regulatorilor Europeni (ERG) în continuare formulează principiile pe care autoritățile naționale de reglementare (ANR) ar trebui să le urmeze atunci când selectează obligațiile. Aceste principii au fost expuse pe larg în Analizele piețelor de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie fixă și mobilă.

De asemenea în Analizele date au fost propuse remediile care ar trebui să fie aplicate de Agenție pentru a soluționa problemele identificate ale concurenței.

IV. Necesitatea impunerii obligațiilor

Menționăm că cadrul dat de reglementare ține de reglementarea preventivă (*ex-ante*). Acest concept de reglementare este de a preveni un potențial uz de puterea semnificativă de piață în detrimentul competiției durabile. Chiar dacă cazuri de uz al unei asemenea puteri ar fi existat în trecut sau în prezent, identificarea acestor practici și penalizarea lor ține, de regulă, de instrumentele reglementării *ex-post* a concurenței, specifice pentru autoritățile din domeniul general al concurenței.

Un exemplu unde se descrie diferența între reglementarea *ex-ante* și *ex-post* este instrumentarul pentru reglementare a sectorului TIC elaborat de către *infoDev* și ITU, cu suportul Comisiei Europene¹:

*Cu toate că cazurile când un furnizor a utilizat forța sa de piață pentru a distorsiona concurența sunt o dovadă concludentă că asemenea furnizor are putere semnificativă de piață, nu este necesar ca cazurile tradiționale de abuz de situația dominantă să existe pentru a identifica capacitatea furnizorilor dați de a distorsiona piața pe termen lung. Mai mult, reglementarea *ex-ante* vizează în primul rând identificarea locurilor înguste care au capacitatea de a împiedica concurența să se dezvolte durabil și impunerea obligațiilor care să prevină utilizarea puterii date de piață în detrimentul concurenței.*

Problemele concurențiale la nivelul piețelor relevante de terminare cu ridicata a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie fixă și mobilă, identificate de Agenție în analize, vizează atât aspecte referitoare la nivelul tarifelor de interconectare practicate, cât și aspecte non-tarifare.

Pentru furnizorii de rețele fixe Agenția a identificat, că riscurile concurențiale în legătură cu posibilitatea aplicării puterii semnificative de către fiecare furnizor pe piața terminării apelurilor în proprie rețea fixă sunt diferite: în cazul S.A.”Moldtelecom” riscurile sunt extrem de mari, iar în cazul furnizorilor alternativi – acestea au doar caracter tarifar legat de posibilitatea stabilirii unor prețuri excesive pentru terminare.

---

¹ infoDev and ITU. ICT regulation toolkit. P.2.3.3 *Ex Ante and Ex Post Regulation*

Pentru furnizorii de rețele mobile Agenția a identificat, că riscurile concurențiale în legătură cu posibilitatea aplicării puterii semnificative de către fiecare furnizor pe piața terminării apelurilor în proprie rețea mobilă de asemenea sunt diferite între furnizori, cu toate că această diferență de riscuri este substanțial mai mică. În fiecare dintre cazuri riscurile poartă nu doar caracter tarifar, dar sunt prezente riscuri de refuz/retragere a accesului în vederea terminării, de discriminare și netransparență.

Agenția consideră că în absența reglementării *ex-ante* a piețelor de terminare a apelurilor voce în rețele individuale fixe și mobile, riscurile identificate pot produce distorsiuni ale piețelor în aval. Prin urmare, obligațiile propuse spre a fi impuse trebuie să țină cont de aceste riscuri ale pieței și reprezintă acțiunile minime necesare pentru remedierea lor.

V. Remediile propuse și proporționalitatea în raport cu problemele

După cum Agenția a menționat anterior, piețele de terminare în fiecare dintre rețelele individuale de telefonie fixă și mobilă reprezintă *de-facto* piețe de monopol, ceea ce creează riscuri serioase (cu amplitudă diferită în cazul diferitor furnizori) pentru piețele din aval și, în final, pentru piețele cu amănuntul.

Atunci când concurența pe o piață nu este efectivă, adică există furnizori cu putere semnificativă care se pot comporta independent de concurenți, cumpărători și de utilizatorii finali, remediile trebuie să impună furnizarea serviciilor într-o astfel de manieră, care ar simula un mediu competitiv eficient în care s-ar oferi serviciile. Prin urmare, remediile au ca scop descurajarea acțiunilor furnizorilor cu putere semnificativă de a adopta măsuri ce nu s-ar produce în cazul unei piețe eficient competitive și de a compensa lipsa de motivație a furnizorilor ce controlează resursele cu ridicata esențiale (unde de regulă este situată puterea semnificativă de piață) de a le furniza și concurenților de pe piețele cu amănuntul.

Este de menționat că odată ce simularea unei piețe cu concurență efectivă, măsurile impuse lasă posibilitatea pentru furnizori să încaseze plăți echitabile pentru serviciile prestate, care asigură un nivel rezonabil de rentabilitate a capitalului implicat.

Furnizarea accesului la rețea (interconectării) în vederea terminării apelurilor

În conformitate cu proiectul remediilor propuse pentru consultare, furnizorilor Moldtelecom, Orange Moldova și Moldcell le este impusă obligația de a furniza, atunci când există o solicitare, serviciul de interconectare directă și serviciul de terminare a apelurilor în rețelele mobile și fixă (Moldtelecom) operate de aceștia. Rețelele date produc peste 99% din toate externalitățile de rețea pentru un furnizor ce intră pe piață și interconectarea cu ele în vederea terminării apelurilor este esențială pentru a putea intra pe piață. Obligația dată reduce riscurile identificate de neacordare a interconectării și accesului în vederea terminării apelurilor sau cele de retragere a accesului deja acordat. Obligațiile de acordare a accesului/interconectării în vederea terminării apelurilor sunt ușor diferite între furnizorii dați și reflectă diferențele de scară și de externalități de rețea pe care le produc.

Furnizorii dați vor avea obligația să furnizeze serviciul de terminare în proprie rețea fixă/mobilă a tuturor apelurilor, indiferent de originea apelurilor. Această măsură vine să preîntâmpine refuzul de a furniza terminarea în proprie rețea fixă/mobilă a apelurilor inițiate în alte rețele decât a furnizorului ce solicită interconectarea, inclusiv dacă acestea au fost inițiate în rețele ale furnizorilor străini.

Moldtelecom va avea obligația de oferire a serviciilor de colocare în vederea interconectării. Această obligație ține cont de faptul că Moldtelcom este istoric principalul furnizor care oferă interconectare (inclusiv și furnizorilor Orange Moldova și Molcell), oferă serviciile de tranzit în cazul interconectării indirecte între furnizori. De asemenea aceasta ține cont de faptul că furnizorii pot avea nevoie de multitudine de accesuri la rețele și infrastructura de rețea a Moldtelecom, printre care accesul la bucla locală a Moldtelecom, și, deci, să aibă nevoie de facilitățile de colocare resectivă. În acest sens, serviciile de colocare oferite pentru interconectare nu vor limita furnizorilor care solicită accesul posibilitatea de a utiliza facilitățile de colocare pentru alte necesități de acces.

Moldtelecom va avea obligația să asigure că furnizorii ce au colocat echipamentele lor au posibilitatea de a le interconecta. Această măsură nu produce careva povară suplimentară însemnată pentru Moldtelecom, însă asigură reducerea barierelor între furnizorii de talie mică legate de costurile fixe mari (în raport cu mărimile lor) necesare pentru asigurarea interconectării directe prin căi alternative.

Furnizorii Moldtelecom, Orange Moldova și Moldcell vor avea obligația să ofere orice alt serviciu de care furnizorii ce solicită ar avea nevoie pentru a putea utiliza efectiv accesul/interconectarea la rețea și serviciul de terminare a apelurilor. Aceasta vine să reducă riscurile legate de imposibilitatea de a utiliza efectiv serviciile pe care furnizorii dați sunt obligați să le furnizeze.

Transparență în furnizarea serviciilor de terminare

În cadrul obligației de asigurare a transparenței activităților ce țin de interconectarea rețelelor operate și de terminarea apelurilor în rețea Agenția a propus obligația furnizorilor Moldtelecom, Orange Moldova și Moldcell de a publica oferte de referință pentru interconectare. Ofertele de referință ar reprezenta niște angajamente publice de a interconecta furnizorii care solicită serviciul de terminare.

Pe lângă aceasta, fiecare din furnizorii cu astfel de obligație ar urma să publice un model de acord-tip de interconectare care să corespundă angajamentelor publice din ofertă. Aceasta ar asigura condițiile bune de start în negocieri, reducerea timpului necesar pentru acestea, precum și se va asigura că condițiile oferite furnizorilor solicitanți sunt similare.

Oferta de referință a Moldtelecom ar urma să asigure transparență atât în serviciile de interconectare cu rețeaua sa fixă și de terminare a apelurilor în aceasta, cât și condițiile în care este furnizat serviciul de terminare în rețea mobilă.

Obligația de publicare a Ofertei de referință ar asigura că furnizorii ce intenționează să solicite interconectare (inclusiv și furnizori potențiali, investitori) pot cunoaște bine din start care pot fi cheltuielile lor și timpul necesar pentru obținerea accesului către principalii furnizori pe piață și că aceștia își pot planifica eficient resursele. De asemenea, aceste obligații le vor asigura că obțin

aceleași condiții de interconectare ca și alți furnizori și că nu sunt discriminați. De asemenea, aceste obligații vor asigura reducerea din dezechilibrul de putere de negociere între furnizori, odată ce furnizorii cu obligații vor trebui să accepte furnizarea serviciilor cu condiții oferite public.

Alți furnizori vor avea doar obligația să prezinte Agenției copiile acordurilor de interconectare în cazurile când primesc solicitări de interconectare și încheie asemenea acorduri.

Nediscriminarea furnizorilor ce achiziționează serviciul de terminare

Această obligație este pusă în sarcina Moldtelecom, în ceea ce privește interconectarea și furnizarea serviciului de terminare în rețeaua sa fixă și mobilă, în sarcina Orange Moldova și Moldcell în ceea ce privește interconectarea cu rețelele mobile și serviciul de terminare în aceste rețele. Aceasta urmează să asigure că nu sunt oferite servicii de interconectare la condiții esențial diferite și că nu produc distorsiuni de piață.

Obligația de nediscriminare se impune astfel, încât să se asigure că sunt oferite condiții similare pentru furnizare de servicii similare oricărui dintre solicitanți. Una din principalele probleme ale sectorului național de comunicații electronice este fenomenul discriminării prin preț a apelurilor terminate în funcție de originea apelurilor, mai ales între apelurile inițiate în rețele naționale și cele ale furnizorilor străini. Această măsură vine să asigure că condițiile oferite pentru terminare sunt în funcție de natura serviciului de terminare oferit (adică nivelul de interconectare oferită – local, național) și nu de natura activității furnizorului ce solicită interconectarea sau de natura activității partenerilor săi.

Impunerea acestei obligații trebuie să țină cont de faptul, că actualmente furnizorii de telefonie fixă și mobilă subvenționează intens activitățile lor cu amănuntul din contul serviciilor de terminare a apelurilor inițiate în rețelele furnizorilor străini. Impunerea imediată a obligației de nediscriminare a traficului în funcție de origine poate în asemenea situații să producă bulversarea activităților furnizorilor. Din acest considerent, Agenția impune ca obligația să fie deplină și efectivă începând cu 01.01.2014, iar până la această dată furnizorii trebuie să se asigure că și-au ajustat politicile lor comerciale ținând cont de noile cerințe. Prin urmare Agenția intenționează să permită furnizorilor să se ajusteze treptat obligației de nediscriminare.

Agenția nu a propus obligația de nediscriminare a furnizorilor ce solicită serviciul de interconectare și terminarea apelurilor în raport cu propriile activități cu amănuntul, cu toate că consideră că asemenea discriminare este dăunătoare concurenței, dacă este aplicată de furnizorii majori. Agenția consideră că dezideratul de a se asigura nediscriminare între transferurile interne ale unui furnizor integrat pe verticală și serviciile oferite altor furnizori poate fi atinsă prin impunerea orientării tarifelor pentru aceste servicii la nivelul costului eficient. Obligația de evidență contabilă separată, acolo unde este cazul, poate să arate dacă tarifele aplicate furnizorilor ce solicită serviciile date și, implicit, aplicate transferurilor interne asigură un nivel rezonabil de rentabilitate a activității de rețea.

Agenția nu a propus obligația de nediscriminare în sarcina celorlalți furnizori. Aceasta reiese din faptul că puterea de negociere a celor 3 furnizori cu astfel de obligații este substanțial mai mare. De asemenea, obligația de orientare la costuri a prețurilor maxime pentru serviciile de terminare va asigura că nu există distorsiuni tarifare. În același timp lipsa acestei obligații va asigura că furnizorii

dați pot să ofere serviciile de terminare la prețuri mai mici (inclusiv să adopte între ei metoda Bill and keep), iar asemenea practici nu pot să producă distorsiuni de piață din cauza cotelor mici de piață pe care le dețin furnizorii fără obligații de nediscriminare.

Controlul prețurilor pentru interconectare și terminarea apelurilor

În conformitate cu prevederile remediilor, furnizorii Moldtelecom, Orange Moldova și Moldcell vor avea obligația să orienteze prețurile maximale pentru serviciile de interconectare, servicii de terminare în rețele fixe și mobile și serviciile auxiliare acestor la costul LRIC. Ceilalți furnizori de telefonie fixă determinați cu putere semnificativă pe piețele terminării apelurilor în rețele individuale fixe vor avea obligația să orienteze prețurile maximale pentru terminarea apelurilor în rețelele individuale la costul LRIC.

Având în vedere că Agenția încă nu dispune de instrumentele necesare pentru calcularea costurilor LRIC relevante, va fi utilizată metoda comparării (Benchmarking) pentru stabilirea prețurilor respective. Agenția a utilizat Raportul de Benchmarking produs de consultanții Great Village Consultants, care a avut ca scop determinarea prețurilor-țintă care sunt orientate la costul LRIC.

Studiul dat a relevat experiența a câteva țări europene care au finalizat calcule conform modelelor LRIC (Franța, Marea Britanie, Suedia, Belgia). Agenția consideră comparabilă situația piețelor date, deoarece este aprobată aceeași abordare a costurilor. Având în vedere că costurile pentru terminare incrementale „LRIC pur” sunt determinate în cea mai mare parte de costuri tehnice de rețea, influența factorilor GDP/capita, densitatea populației, rețelelor, relief, etc. este slabă.

Studiul a demonstrat că costul LRIC al terminării în rețele mobile e situat la circa 1,2 cenți\$/min, al terminării în rețele fixe: la nivel local – 0.44 cenți\$/min, la nivel național – 1.13 cenți\$/min. Agenția consideră astfel necesar să impună orientarea prețurilor pentru terminare în rețele fixe și mobile la aceste prețuri-țintă.

Agenția observă că prețurile actuale pentru terminare în rețele fixe și mobile necesită ajustare în direcția diminuării lor pentru orientarea la costul LRIC. Prin urmare Agenția este de părere că impunerea de orientare la LRIC trebuie să admită o perioadă de tranziție de până la 31.12.2013, în care furnizorii își vor ajusta politicile comerciale pentru conformarea cu obligația dată. Procesul de tranziție planificat de Agenție este descris în tabelele de mai jos:

Tabel 1. Prețurile impuse pentru terminare în rețele mobile

	Etapa I	Etapa II	Etapa III	Etapa IV	Etapa V	Etapa VI	Etapa VII
Data implementării	01.01.2011	01.07.2011	01.01.2012	01.07.2012	01.01.2013	01.07.2013	01.01.2014
Orange Moldova, terminare mobil, cenți SUA/min	5,60	4,76	4,14	3,60	3,13	2,73	2,22
Moldcell, terminare mobil, cenți SUA/min	6,02	5,18	4,14	3,60	3,13	2,73	2,22
Moldtelecom, terminare mobil, cenți SUA/min	6,65	5,99	5,21	4,53	3,96	3,17	2,22

Notă: celulele de culoare gri au scop informativ, în conformitate cu preconsultările duse de Agenție în perioada 28 octombrie-04 noiembrie 2010. Prețurile pentru aceste etape vor fi confirmate de Agenție ulterior, în baza rezultatelor modelelor de calculare a costurilor LRIC.

Tabel 2. Prețurile impuse pentru terminare în rețele fixe a apelurilor mobile

	Etapa I	Etapa II	Etapa III	Etapa IV	Etapa V	Etapa VI	Etapa VII
Moldtelecom si alti furnizori fix, terminare mobil-fix national, cenți SUA/min	2,55	2,17	1,89	1,64	1,43	1,24	1,20
Moldtelecom si alti furnizori fix, terminare mobil-fix local cenți SUA/min	2,55	2,17	1,74	1,39	1,11	0,89	0,53

Tabel 3. Prețurile impuse pentru terminare în rețele fixe a apelurilor fixe

	Etapa I	Etapa II	Etapa III	Etapa IV	Etapa V	Etapa VI	Etapa VII
Moldtelecom, fix-fix local, bani/min	6,20	6,20	6,20	6,20	6,20	6,20	6,20
Moldtelecom, fix-fix național, bani/min	14,20	14,20	14,20	14,20	14,20	14,20	14,20
Furnizori alternativi, fix-fix local, bani/min	7,40	7,40	7,00	7,00	6,50	6,50	6,20
Furnizori alternativi, fix-fix național, bani/min	17,10	17,10	16,00	16,00	15,10	15,10	14,20

Agenția a considerat necesar să permită furnizorilor cu cote de piață mai mici să beneficieze de o scădere mai lentă a prețurilor pentru terminarea apelurilor la primele etape ale procesului definit de tranziție a prețurilor. Această decizie se bazează pe următoarele raționamente:

- Furnizorii cu cote mai mici de piață au externalități mai mari de rețea, de aceea ei depind mai puternic de veniturile din serviciile de interconectare, iar în cazul scăderii simetrice veniturile furnizorilor cu cote mai mici de piață ar scădea mai tare ca venitul concurenților cu cote mai mari de piață.
- Furnizorii cu cote de piață mai mici au profitabilitate mai scăzută și aceasta poate fi cauzată parțial de disbalanțele existente pe piață, cauzate la rândul lor de prețurile excesive pe care le achită pentru externalități.
- Agenția ține cont și de Recomandarea Comisiei Europene 2009/396/CE din 7 mai 2009 cu privire la reglementarea tarifelor de terminare a apelurilor telefonice în rețele fixe și în rețele mobile în UE.
- Având în vedere termenul restrâns până la implementarea primelor etape de scădere a prețurilor, Agenția ține să grațieze furnizorii cu cote mai mici de piață și mai sensibili la scăderea prețurilor în rețelele lor, prin admiterea unei glisări inițiale mai lente a prețurilor pentru terminare.

În cadrul consultărilor anterioare a proiectelor de impunere a obligațiilor în sarcina furnizorilor cu putere semnificativă pe piețele terminării în rețele individuale mobile, Agenția a observat obiecțiile furnizorilor față de stabilirea în lei a tarifelor pentru terminare (aceeași valută ca și cea aplicată de furnizori pe piața cu amănuntul). Agenția consideră că cea mai potrivită soluție pentru asigurarea unei concurențe eficiente este stabilirea valutei serviciilor de interconectare în corespundere cu valuta predominantă pe piețele cu amănuntul. Însă pentru perioada de tranziție Agenția cade de

acord să nu examineze impunerea trecerii prețurilor actuale stabilite în dolari americani către stabilirea în lei.

Evidență contabilă separată

Obligația de ținere a evidenței contabile separate va fi pusă în sarcina Moldtelecom. Această concluzie se bazează pe faptul că Moldtelecom deține putere semnificativă pe mai multe piețe (inclusiv există temeii să se suspecteze puterea semnificativă și pe altele, unde încă nu s-a propus sau finalizat o analiză de piață în acest sens) și pe faptul că Moldtelecom deține cote mari pe unele din piețele cu amănuntul (spre exemplu piețele de servicii de telefonie fixă și de acces fix în bandă largă). Asigurarea controlului dacă obligația de nediscriminare este efectiv respectată este extrem de dificilă în cazurile când furnizorul deține putere semnificativă pe mai multe piețe și, mai ales dacă deține cote importante pe piețele cu amănuntul, are talie mare în raport cu concurenții ceea ce-i permite să susțină și o reducere a tarifelor cu amănuntul în detrimentul concurenței.

Obligația de evidență contabilă separată a Moldtelecom va asigura în primul rând transparent că obligația de nediscriminare pe mai multe piețe este respectată eficient, inclusiv în raport cu transferurile interne ale acestui furnizor. Într-al doilea rând se va asigura transparent controlul faptului dacă furnizorul nu subvenționează încrucișat între activitățile sale (mai ales între activitățile de rețea și cele cu amănuntul) și nici nu practică politici tarifare de ruinare a concurenților pe piețele cu amănuntul. Într-al treilea rând evidența contabilă separată va servi instrument util pentru calcularea tarifelor pentru servicii în bază de costuri deplin alocate (FDC), cum, spre exemplu, pentru serviciile cu amănuntul de telefonie fixă. În al patrulea rând, evidența contabilă separată va servi un instrument util managementului Companiei pentru luarea deciziilor manageriale și pentru eficientizarea activităților sale.